

SHRNUTÍ

Disertační práce se věnuje filosofickým aspektům vztahu člověka k městu. Hlavními metodami práce jsou interpretace textů spjatých s městem a filosoficky inspirovaná analýza sepětí člověka s městem jako lidsky budovaným, obývaným, sdíleným místem a časem a s jeho žitými fenomény.

Nejprve je předvedeno, jakým způsobem se tematikou města zabývali badatelé z oblasti filosofie a dalších společenských věd. Téma města nacházíme v díle řady filosofů: Například J. A. Komenskému slouží jako symbol lidské situovanosti v životě, M. Foucaultovi jako východisko k politickofilosofické analýze moci, E. Lévinasovi k výkladu viny, trestu a odpovědnosti. Pro pochopení fenoménu města jsou důležité i poznatky sociologů, architektů, urbanistů, historiků architektury. V jejich dílech lze navíc najít přesahy do filosofického myšlení, například Bernard Lepetit přispívá k problematice časovosti města pojmem „stopa“, Jan Gehl výkladem vnímání okolí a výzvou k uplatňování lidského měřítka ve městech přispívá k filosofické reflexi *lidské svobody* uprostřed města.

Pozornost je věnována filosofii architektury. Saul Fischer dokládá naše zjištění, že architektuře se filosofové věnují zřídka a definuje jednotlivé problémy filosofie architektury, z nichž mnohé se týkají etiky architektů. Jako příspěvek k filosofii architektury lze chápat i návrh Petra Rezka zabývat se *protoarchitekturou*, tedy jevy, které architektuře předchází – *rozpřažením, posunutím, zády* jako *protostěnou* a *protostřechou*.

Pro reflexi města a architektury je důležité myšlení Martina Heideggera, například jeho vysvětlení džbánu jako *věci*, a myšlenky Christiana Norberg-Schulze o *geniu loci*. Vedle pojmu *genius loci* jsou pro přemýšlení o městě podstatné i pojmy Kevina Lynche *obraz města* a *obrazivost* (imageability). K městu se člověk může vztahovat z různých pozic, při jejich definici je užitečné inspirovat se pojetím Z. Baumana. Vedle pozice *obyvatele* a *návštěvníka* jsou to pozice *turisty, bezdomovce, tuláka, poutníka, flanéra*, ale i *seniora* a *člověka zdravotně znevýhodněného*. Zvláštní postavení ve vztahu k městu má *cizinec* jako nositel jinakosti.

Ve městě nacházíme řadu prvků. Mezi nimi lávky a mosty, lavičky a nákupní centra (jakási města ve městě). Tyto specifické prvky města mají své funkce, své účely. Můžeme se však pokusit pohlížet na ně i jako na věci v heideggerovském smyslu. A můžeme zkoumat, co mohou pro člověka znamenat z hlediska jeho svobody, tvořivosti, časovosti a lidského sdílení. Most můžeme chápat jako symbol svobody, lavičku jako symbol pomoci, ale za určitých okolností i jako poukaz k minulosti. Ukazování se těchto prvků může být bezprostřední, ale může být i neautentické. Specifika vnímání města nacházíme i v pohledu lidí se zdravotním znevýhodněním.